

NIEUWSBLAD VAN FRIESLAND

Ontzettende moord onder Hardegarijp

Een bekende figuur uit de wereld van de paardensport, de heer J.K. van der Veen, is op het erf van zijn boerderij doodgestoken. Zondagavond ruim tien uur is de heer Jitze Kornelis van der Veen, een bekende figuur uit de harddraverswereld en eigenaar van uitgebreide renstallen, op het erf van zijn boerderij, gelegen aan den zoogenaamden Zomerweg (een straatweg tusschen Hardegarijp en Bergum) toen hij eenige jongelui sommeerde zijn terrein te verlaten, plotseling door een van hen doodgestoken. De vermoedelijke dader, de 30-jarige ongehuwde straatmaker Gosse Douma, woont met z'n ouders en twee zusters in een arbeiderswoning aan denzelfden weg op eenige honderden meter afstand van de groote boerderij van Van der Veen. Hij is door rijksveldwachter Visser van Hardegarijp, die getuige van het vreeselijke misdrijf was, gearresteerd en overgebracht naar de marechausseekazerne te Quatrebras. Douma laat zich over het gebeurde weinig uit en heeft nog niet bekend den moord te hebben bedreven, hoewel de bewijzen tegen hem zeer bezwarend zijn. Rijksveldwachter Visser heeft hem nl. direct nadat het misdrijf gepleegd was, een geopend en bebloed dolkmes ontrukkt, waarmee Van der Veen moet zijn gestoken. Het slachtoffer, dat een snede van 5 cm breedte recht in het hart ontving en direct dood was, is 37 jaar oud, gehuwd en vader van twee meisjes, één van zeven en één van veertien jaar.

Hoe het afschuwelijk feit zich heeft toegedragen.

Toen boer v.d.Veen Zondagavond in zijn auto van de paardenrennen te Scheemda thuiskwam, liep een viertal jongens rond de boerderij te slenteren. Den geheelen namiddag hadden zij zich al in de nabijheid van de hoeve opgehouden, kennelijk met het doel om het 18-jarig dienstmeisje, Pietje de Lang, wier vader ook bij v.d.Veen in dienst is, te spreken te krijgen. Onder het viertal bevonden zich Tj. v.d.Meulen, metselaar te Bergum en de meergenoemde straatmaker Gosse Douma. Feitelijk was het v.d.Meulen, die omgang had met het dienstmeisje. De boer was in 't geheel niet op die "strunerij" gesteld en was om die reden bij de jongens niet erg gezien. Toen de boer nu ook weer een aantal jongens om z'n huis zag, maakte hij korte metten, reed met z'n auto naar den rijksveldwachter Visser te Quatrebras en verzocht dezen te willen meegaan, zeggend "dat hij weer last van die struners had". In burgerkleeren is Visser meegegaan, na zijn revolver op zak en een gummistok bij zich te hebben gestoken. Bij de boerderij aangekomen bemerkten de mannen dat enkele van de jongens reeds op het erf stonden. Ze stapten uit de auto en v.d.Veen zelf is toen op een van hen toegelopen om dezen te noodzaken het heem te verlaten. Terwijl veldwachter Visser slaags raakte met Tj.v.d.Meulen, kreeg v.d.Veen onverwacht een steek met een vlijmscherp dolkmes. Hij werd in de hartstreek getroffen en moet bijna onmiddellijk dood zijn geweest. Visser, die zijn belager met den gummistok tot rede had gebracht, vond Gosse Douma met een lang dolkmes in de vuist geklemd naast den boer liggen en heeft Douma met veel moeite dit mes ontrukkt. Zelf had Visser een bloedende wonde aan het voorhoofd, hem met een hard voorwerp door v.d.Meulen toegebracht. De overige jongemannen schijnen niet aan de vechtpartij te hebben deelgenomen. Het ontzettend gebeuren wordt nog tragischer als men bedenkt, dat de echtgenoot van den boer bij de lafhartige steekpartij tegenwoordig was en radeloos uitgilde dat haar man werd vermoord. Inmiddels was van vele kanten hulp komen opdagen. Het inwonend personeel van de boerderij, dat even voordat het afschuwelijk misdrijf plaats vond, naar bed was gegaan, kwam op het hulpgeroep naar buiten, terwijl niet lang na het gebeurde ook dr. Bontekoe arriveerde. De vermoedelijke moordenaar, Gosse Douma, werd door veldwachter Visser te voet naar de marechausseekazerne te Quatrebras overgebracht, waarna eenige marechaussees met Visser naar de plaats van het misdrijf zijn teruggegaan. Dr. Bontekoe constateerde een diepe snede in de hartstreek, ten gevolge waarvan de verslagene bijna onmiddellijk moet zijn overleden. Volgens verschillende verklaringen heeft Douma het dolkmes, waarmee de doodelijke steek is toegebracht, eenige uren voor het misdrijf plaatsvond van een zekeren Jelle Hoekstra geleend en er den verderen avond mee rondgelopen. Ofschoon het niet onmogelijk is dat Douma die dag een glas bier heeft gedronken, werd ons van verschillende zijden verzekerd dat hij in geen geval beschonken is geweest. Onder anderen werd dit met groote stelligheid gezegd door een bejaarden arbeider, die de jongens 's middags nog had geraden nu maar weg te gaan en zich verder niet met Pietje de Lang, het dienstmeisje, in te laten.

Leed... ook in en bij de renstallen.

Toen we gistermorgen bij de boerderij van Van der Veen aankwamen troffen we daar direct den bekenden pikeur Joh. Siderius, een broer van Marten Siderius, welk tweetal geregeld den naam van de renstallen van den heer Van der Veen hooghield. Zondag waren beiden met den boer in Scheemda geweest op de harddraverij, welke daar werden gehouden. Marten had met Ago Kan, eigendom van den heer Herder te Jouwre nog een eerste prijs gewonnen en Johannes met Ida S een tweede. Na afloop was de heer Van der Veen direct met Marten naar Hardegarijp teruggekeerd en de jongste Siderius was als gewoonlijk eerst om half elf met de paarden thuisgekomen. Johannes stond gistermorgen stil tegen het hek van de boerderij geleund. Veel wist hij niet van 't vreeselijke gebeurde. Merkbaar onder den indruk vertelde hij: "Toen ik zondagavond thuiskwam om half elf hoorde ik, dat ze den boer doodgestoken hadden. Ik kon het niet gelooven en nog kan ik het me niet indenken. Altijd was ik bij hem, den heelen dag, van 's morgens vroeg tot 's avonds, wanneer we naar huis gingen. En vanmorgen zouden we weer de paarden trainen.... 't Is afgelopen, mijnheer, afgelopen. Nooit zien we hem weer, onzen baas."

Johannes Siderius nam ons nu mee naar de stallen aan den overkant van den weg, waar verschillende dravers waren gestald. Een paar stalknechten waren bezig Ago Kan van versch stroo te voorzien. Ook hen was het aan te zien dat een groot verlies hen getroffen had. "Alles zal wel weg gaan jong. Al die paarden waaraan de baas zoo gehecht was". En de oude stalknecht schudde zijn hoofd. Treffend was het deze mannen en die paarden. Ze hielden van elkaar, ze waren aan elkaar gehecht. Als menschen gingen ze met elkaar om. En nu... één hunner ontbrak... de baas. De menschen, ze begrepen het, maar konden het nog niet verwerken.

De dieren... blij hinnikte Ida S, wanneer ze Siderius stem hoorde, Oracle besnuffelde ons toen we in in box kwamen en z'n oogen vroegen om een klontje suiker. Allen hebben we ze gezien, al die glinnende glanzende, slanke paarden, die het een na het ander door Siderius geliefkoosd werden, Troubadour, een der lievelingen van Van der Veen, Stânfriezin en Malie D, de snelste kortebaandraver in Nederland. Ook de box van Henriot, de oude blinde hengst, ging open. „Ja, jong, de baas was ook gek met dy. Siest hem nooit weer...” En een paar klappen op den hals van het dier volgden. In de boerderij waren ook een paar dravers ondergebracht. De een zag er nog beter uit dan de andere. Allen waren ze in een prachtconditie. Siderius wees ons nog een paar twee-jarigen, die in een weiland, een eind van de boerderij af, liepen. De baas zorgde voor de toekomst Diep hebben we met Siderius meegevoeld toen hij ons alles toonde. We werden ons ervan bewust hoeveel één moordenaarshand in één oogenblik heeft vernietigd. Hoeveel leed hier in en bij de renstallen over velen is gestort...

De persoon van den vermoedelijken dader.

Gosse Douma, een 30-jarige ongehuwde straatmaker, die bij z'n ouders en nog twee zusters in een huisje aan den Zomerweg woont en die voor den dader wordt gehouden, staat in den omgeving nu juist niet zoo gunstig bekend. Trouwens, we hoorden verschillende personen daar in den buurt verklaren dat er vrijwat jongelui in die streek rondloopen met open messen, die bij een kleine ruzie direct tevoorschijn worden gehaald. „Ze straffen ze niet genoeg”, oordeelde een van den omwonenden. „Ze moesten ze veel langer vasthouden”. Wat Douma betreft, we hebben van-, morgen met z'n vader en met zijn beide zusters gesproken. Deze ontkenden ten stelligste dat Geese den moord had gepleegd, want ze geloofden het niet dat hij daartoe in staat was. De oudste zuster gaf te kennen dat Gosse Zondagavond onder den invloed van sterken drank was geweest. Een kameraad van Douma. Tjitse van der Meulen, die er ook in betrokken was en met veldwachter Visser slaags is geweest, was van oordeel dat Gosse niet dronken was. Wel had hij iets gebruikt. Bovendien gaf v.d. Meulen te kennen, dat de veldwachter met hem vocht en dus niet gezien kan hebben dat Gosse v.d.Veen stak.

In het donker kan best een ander onverwachts tevoorschijn zijn gekomen, was zijn opinie. De familie van Douma zag de toekomst donker in. Gosse was namelijk de kostwinnaar voor het geheele gezin. Dat hun zoon in de streek gevreesd werd, was hun niet bekend. Nooit hadden ze daarvan iets bemerkt. Wanneer hij van zijn werk thuis kwam, ging hij in den regel vroeg naar bed. Tjitse van der Meulen gaf voorts nog te kennen, dat men Gosse verdenkt, omdat hij en Van der Veen voortdurend ruzie hadden en men vermoedde dat het wrok was geweest wegens de onlangs ingeslagen ruiten waarvan Van der Veen enen rechtzaak had gemaakt. Deze kwestie is den 28sten April j.l. voor den rechtbank te Leeuwarden behandeld.

Ook bij zekeren Vlieger waren ruiten ingegooid. Den heer Van der Veen verklaarde destijds, volgens het rechtbankverslag, dat hij reeds op bed lag, toen hij op zij van het huis glasgerinkel hoorde. Door baldadige handen was een ruit ingeworpen. Van de(n) dader(s) natuurlijk geen spoor. Van der Veen dacht eerst, dat zijn knecht Van der Heide een ongeluk had. Deze heeft echter direct een fiets genomen en nabij de brug een paar mannen achterhaald, waaronder Gosse Douma.

Ze hadden een biertje op en maakten nogal wat rumoer. Van der Veen gaf op een vraag van den officier van Justitie te kennen, dat het bij hem, zo'n beetje gewoonte werd, dat ruiten werden ingegooid. De knecht J. van der Heide bevestigde dit. Hij heeft de personen van het erf zien afkomen en is hen in de richting Bergum achterna gefietst. Hij trof een drietal jongemannen, waaronder Gosse Douma, die dreigde hem te zullen doodsteken. Van der Heide heeft toen maar gauw rechtsomkeerd gemaakt.

Uit het verder verhoor bleek dat Douma één der hoofdmannen is van een troep jongens, die de omstreken van Hardegarijp met hun baldadigheid onveilig maakt. De bewoners zijn bang om daarvan aangifte te doen. De eisch van den Officier van Justitie was 6 weken gevangenisstraf. Het vonnis luidde één maand gevangenisstraf. Donderdag a.s. zal Douma voor deze zaak in hooger beroep voor het Gerechtshof te Leeuwarden terechtstaan. Eén der zusters van Douma vertelde ons nog, dat zij, toen de moord gebeurde, op den weg was geweest. Ze had gehoord dat v. d. Veen enkele personen van het erf joeg en ook, dat hij een uitdagende houding had aangenomen. Of haar broer hierbij was, wist ze niet. Van andere zijde vernamen we omtrent den persoon van den dader, dat vanaf z'n kinderjaren bekend staat als een woesteling; een individu, dat het zich tot een eer rekent, de schrik van den rustigen burger te zijn.

In memoriam Jitze Kornelis van der Veen.

Met den heer J. K. van der Veen is een der meest vooraanstaande figuren uit de draverswereld heengegaan. Op hem toch rustte de laatste jaren de leiding van den uitgebreiden draversstal die grotendeels nog op naam van zijn vader, K. G. van der Veen, stond. Hem was die moeilijke taak - de liefhebberij voor dravers - uitstekend toevertrouwd.